

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 288
van **CATHY COUDYSER**
datum: 12 december 2018

aan **BEN WEYTS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT, OPENBARE WERKEN, VLAAMSE RAND, TOERISME EN DIERENWELZIJN

Groote Oorlog - Herdenkingstoerisme

De Krant van West-Vlaanderen meldt dat het herdenkingstoerisme in de Westhoek er een sterk jaar op heeft zitten. Dat zou blijken uit een rondvraag van Belga (d.d. 10 december 2018). Tijdens de periode 2014 tot 2018 werden heel wat initiatieven op poten gezet en werd heel wat geïnvesteerd in infrastructuur, in het kader van de herdenking van de Groote Oorlog. Dat heeft de afgelopen jaren heel wat extra toeristen uit binnen- en buitenland op de been gebracht.

Op dit moment naderen we het einde van deze herdenkingsperiode. Bij de bespreking van de beleidsbrief Toerisme gaf de minister aan dat er van de afgelopen vier jaar een evaluatie wordt gemaakt en dat daarover een rapport wordt opgeleverd. Daar kunnen dan zeker lessen uit getrokken worden voor de verdere werking.

1. Graag had ik een cijferoverzicht van het aantal bezoekers, aankomsten en overnachtingen in de Westhoek en in West-Vlaanderen en dat voor de voorbije vijf jaar. Is er een opsplitsing mogelijk naar verblijfs- en herdenkingstoeristen? Welke evoluties ziet de minister en hoe evalueert hij dat?
2. Heeft de minister zicht op overnachtingen en aankomsten in het kader van het herdenkingstoerisme in de rest van Vlaanderen? Graag een korte toelichting.
3. Heeft de minister zicht op de aantallen en het aandeel van deze bezoekers naar herkomstland?
4. Welk aandeel van dit bezoekersaantal is concreet toe te wijzen aan de WOI-sites? Zijn daaromtrent cijfers beschikbaar?
5. Zijn ter zake cijfers inzake omzet beschikbaar? Indien mogelijk, graag een uitsplitsing voor binnenlandse en buitenlandse toeristen.
6. Wat is de timing om het eindrapport met de globale evaluatie van de herdenkingsperiode 2014-2018 opgeleverd te zien?
7. Wat zijn de verwachtingen inzake het herdenkingstoerisme voor 2019?

ANTWOORD

op vraag nr. 288 van 12 december 2018

van **CATHY COUDYSER**

1. De gegevens over aankomsten en overnachtingen worden verzameld door de FOD Economie. Het dagtoerisme is echter niet opgenomen in deze statistieken waardoor een groot deel van het binnenlands herdenkingstoerisme buiten blikveld valt. De definitieve cijfers 2018 zijn op dit moment nog niet voorhanden. Ik verwacht deze eind deze maand. Onderstaand vindt u de aankomst- en overnachtingscijfers van de periode 2014-2017:

	2014 (Niet vergelijkbaar)*	2015	2016	2017
Westhoek Aankomsten	329 683	390 958	384 816	399 143
West-Vlaanderen Aankomsten	3 427 647	16 547 406	15 752 942	16 935 573
Westhoek Overnachtingen	674 579	857 311	835 997	888 681
West-Vlaanderen Overnachtingen	8 199 175	42 804 786	40 756 533	42 623 372

*Gewijzigde methodiek inzake telling vanaf 2015

De studie 'WOI-bezoekers in de Westhoek' (uitgevoerd door Westtoer met de steun van Toerisme Vlaanderen) is specifiek gericht op de monitoring van het herdenkingstoerisme in de Westhoek en biedt daarom specifiek inzicht in deze materie. Deze studie gebeurde elk jaar, maar niet steeds met dezelfde detailgraad. Voor het jaar 2018 kunnen we nog geen definitieve cijfers meegeven, aangezien de laatste tellingen momenteel nog worden verwerkt. Onderstaand vindt u de bezoekerscijfers voor de periode 2014-2017:

Aantal WOI-bezoekers	2014	2015	2016	2017
Daguitstap	312 300	147 000	Niet beschikbaar	177 500
Verblijf	462 200	353 500	Niet beschikbaar	337 200
Totaal	774 500	500 500	447 600	514 700
Uitsplitsing Verblijf:				
>>buiten Westhoek	194 300	157 400	Niet beschikbaar	149 400
>>in Westhoek	267 900	196 100	Niet beschikbaar	187 800

De studie 'WOI-bezoekers in de Westhoek' verzamelt voldoende informatie om ook een onderbouwde raming te kunnen maken van het aantal overnachtingen dat specifiek wordt gegenereerd door deze WOI-bezoekers.

Raming overnachtingen WOI-bezoekers	2014	2015	2016	2017
Belgen	214 000	117 000	Niet beschikbaar	114 000
Buitenland	461 000	360 000	Niet beschikbaar	297 000
Totaal	675 000	477 000	Niet beschikbaar	411 000

Over de vijf herdenkingsjaren hoopten we 2,5 miljoen bezoekers te mogen ontvangen. De voorlopige cijfers van eind oktober 2018 geven aan dat dit aantal zal overschreden worden. We zullen de cijfermatige doelstelling dus zeker halen.

De evaluatie gaat echter verder dan louter het bereikte aantal bezoekers. Deze bezoekersstroom levert een wezenlijke bijdrage tot de lokale economie van de Westhoek, wat zeker ook in de bestedingen tot uiting komt. Daarnaast zijn er heel wat jongeren afgezakt naar de Westhoek, wat een ervaring betekende zowel op cultureel als educatief vlak. Tot slot is de communicatie over 'Flanders Fields' internationaal een hefboom gebleken om de zichtbaarheid en reputatie van Vlaanderen in het buitenland te voeden.

2. Buiten de Westhoek hebben ook vele WO I-herdenkingsactiviteiten plaatsgevonden. Het meest opvallend was dit in 2014, maar ook in de jaren daarna bleef het thema leven in heel Vlaanderen. Er bestaat echter geen systematisch onderzoek dat een antwoord biedt op de vraag of de evenementen of het permanente aanbod (vb. bezoekerscentra) ook een doorslaggevende reden waren om in de betrokken Vlaamse steden of regio's te blijven overnachten.

Herdenkingstoerisme naar de sites in de Westhoek genereert elders in Vlaanderen wel overnachtingen en aankomsten. Zo logeerde 29% van de bezoekers in 2017 buiten de Westhoek.

2017	Aantal bezoekers	Aandeel in totaal in %
Daguitstap	177 500	34,5%
Verblijf	337 200	65,5%
- Verblijf buiten Westhoek	149 400	29,0%
- Verblijf in Westhoek	187 800	36,5%

Hierbij gaat de voorkeur van deze verblijvers naar nabijgelegen streken zoals de Kust, Brugge, maar ook Noord-Frankrijk dat immers het WOI-thema deelt met de Westhoek.

3. Het gaat hier over de bezoekers van de WO I-sites van de Westhoek. Bezoekers van de Westhoek met andere activiteiten/motieven zijn in deze cijfers dus niet opgenomen. Deze cijfers zijn beschikbaar tot en met 2017.

Herkomstland	2014	2015	2016	2017
België	421 300	232 500	194 900	228 700
Buitenland	353 200	268 000	252 700	285 900
Verenigd Koninkrijk	231 000	166 800	154 400	173 300
Nederland	66 700	43 500	45 100	46 300
Australië	10 500	13 500	11 300	10 400
Frankrijk	7 000	7 800	9 900	8 000
Canada	7 700	8 100	7 000	15 400
Duitsland	10 900	7 300	7 000	5 800
Verenigde Staten	5 900	7 500	6 000	8 700
Nieuw-Zeeland	1 300	2 800	2 700	3 200
Ierland	1 700	2 200	1 400	6 000
Andere landen	10 500	8 500	7 700	8 900
Totaal	774 500	500 500	447 600	514 700

Een opmerkelijke vaststelling blijft dat, met uitzondering van 2014, de buitenlandse bezoekers het grootste aandeel vormen. De Britten zijn dominant, met Nederland als een tweede belangrijke buitenlandse bron. Verder is de variatie in herkomst en het hoge aantal intercontinentale bezoekers een opvallend gegeven.

4. Eén van de bronnen voor de studie 'WOI-bezoekers in de Westhoek' bestaat uit exacte tellingen van het aantal bezoekers aan 11 belangrijke WO I-sites:

Museum/site	2014	2015	2016	2017
Tyne Cot Cemetery	644 615	440 708	393 973	485 545
Lyssenthoek Cemetery	104 375	75 996	59 612	65 195
Duitse begraafpl. Langemark	340 903	191 654	179 056	186 918
Duitse begraafpl. Vladslo	128 507	62 827	54 061	49 664
In Flanders Fields Museum Ieper	483 741	284 688	206 009	221 200
Memorial Museum Passchendaele 1917	195 685	138 077	116 412	158 439
Museum a/d IJzer	146 093	83 009	65 237	65 553
Dodengang	199 355	84 868	63 107	61 490
Bayernwald	61 227	42 691	37 212	39 120
Talbot House	52 957	33 311	28 449	31 359
Westfront Nieuwpoort	20 758	46 461	29 381	24 500

5. Onderstaande tabel is gebaseerd op de bevindingen van de studie 'WOI-bezoekers in de Westhoek'. Ze geeft de omzet weer die is gerealiseerd in de regio Westhoek dankzij het WO I-toerisme. Opvallend is de ruime bijdrage door de buitenlandse bezoekers in het totaal. Het aantal verblijfstoeristen onder de buitenlandse bezoekers is immers groot en het aantal dagtoeristen kleiner.

Raming omzet WOI-bezoekers in miljoenen €	2014	2015	2016	2017
Belgen	28,5	15,4	14,3	15,2
Buitenland	47,8	36,9	39,9	43,5
Totaal	76,3	52,3	54,2	58,7

6. De evaluatie van de globale herdenkingsperiode overstijgt Toerisme als beleidsmaterie: het project 2014-18 was een initiatief van de gehele Vlaamse Regering. Het projectsecretariaat '100 Jaar Grote Oorlog' dat de voorbije jaren al instond voor de rapportering aan de Vlaamse Regering, start momenteel de informatieverzameling voor een laatste rapport dat als eindrapport en globale evaluatie kan beschouwd worden. Agendering op de Vlaamse Regering wordt verwacht in de loop van het voorjaar 2019.

Specifiek voor Toerisme worden de laatste cijfers van aantal bezoekers, bestedingen, ... verwacht eind januari. Er volgt nog een bescheiden meting van de perceptie van Vlaanderen als bestemming voor herdenkingstoerisme waarvan de resultaten in mei worden verwacht. Alle belangrijke kengetallen, een overzicht van de belangrijkste activiteiten en enkele evaluatieve conclusies zullen onderwerp vormen van een eerder formeel projectrapport dat Toerisme Vlaanderen hoopt af te werken in de loop van deze lente. Een beeldverslag van de bijdragen die Toerisme Vlaanderen leverde aan de WO I-herdenking in Vlaanderen werd al in november 2018 verspreid in de vorm van een fotoboek.

7. Sinds 2010 investeerde de Vlaamse overheid via Toerisme Vlaanderen 15 miljoen euro in WO I-infrastructuur, 7,3 miljoen euro in een evenementenprogramma en zo'n 4 miljoen euro in internationale communicatie voor '100 Jaar Grote Oorlog'. Met een dergelijk hoge en systematisch opgebouwde product- en reputatie-ontwikkeling moeten de ambities verder reiken dan de herdenkingsjaren zelf. Ook in de komende termijn moeten we kunnen kapitaliseren op deze succesvolle aanpak. Toerisme Vlaanderen, dat instaat voor de internationale communicatie, formuleerde als doelstelling dat het aantal buitenlandse WOI-bezoekers in de Westhoek tussen

2019-2024 gemiddeld 230.000 zou moeten kunnen bedragen (2006: 176.100, tijdens de herdenking: 290.000).

Het blijft anderzijds zaak om regelmatig nieuwe verhalen aan te reiken en om de belangstelling van de media en het publiek aan te wakkeren. Om die reden verleent de Vlaamse overheid, zowel via het Projectsecretariaat in 2018 als via eigen middelen van Toerisme Vlaanderen in 2019 en 2020 ondersteuning aan het project over de Wederopbouw dat Westtoer in samenwerking met lokale spelers momenteel voorbereidt voor 2020.